

פרשת פנחס תשע"ט – מה הייתה העילה המשפטית של בנות צלפחד?

1. **במדבר כז:** ותקרבנה בנות צלפחד בן חפר בן גלעד בן מכיר בן מנשה ... ואלה שמות בנותיו מחלה נעה וחגלה ומלכה ותרצה: ותעמדנה לפני משה ולפני אלעזר הכהן ... לאמר: אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח כי בחטאו מת ובנים לא היו לו: למה יגרע שם אבינו מתוך משפחתו כי אין לו בן? תנה לנו אחזה בתוך אחי אבינו: ויקרב משה את משפטן לפני ה': ויאמר ה' אל משה לאמר: כן בנות צלפחד דברת נתן נתן להם אחזת נחלה בתוך אחי אביהם.

במדבר רבה כז: 'ותקרבנה בנות צלפחד' - אותו הדור היו הנשים גודרות מה שהאנשים פורצים. שכן אמר להם אהרן [לחוטאי העגל] 'פרקו נזמי הזהב אשר באזני נשיכם' ולא רצו הנשים ומיחו בבעליהן, שנאמר 'ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם'. וכן במרגלים שהוציאו דיבה ... הנשים לא היו עמהם בעצה שנאמר 'ולא נותר מהם איש' - איש ולא אישה ...

אזנים לתורה: אינו מובן: האם צריך להיות חובב הארץ כדי לתבוע חלקו?! אלא מרד המרגלים נשאר רישומו בכל ימי נדודי ישראל במדבר. ואחרי מיתת אהרן כשנסתלקו ענני הכבוד התייראו בני ישראל מהכנעני ושוב ח' מסעות בדרך למצרים אלא שהלויים נלחמו בהם [והרגו כמה מהם] והחזירום וזה שנאמר 'ותקרבנה' - שמיהרו **אחרי מיתת אהרן** לבקש נחלה בארץ ישראל טרם שעשה זה איש.

2. **מדרש אגדה:** חכמניות היו, צדקניות היו, דרשניות היו ... שהיו אומרות 'למה יגרע שם אבינו'.

וארא ו: לכן אמר לבני ישראל ... והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים והצלתי אתכם ... **והבאתי אתכם אל הארץ** אשר נשאתי את ידי לתת אתה לאברהם ליצחק וליעקב ונתתי אתה לכם מורשה. **במדבר כו, נג:** **לאלה** תחלק הארץ במספר שמות – **רש"י:** שני אחים מיוצאי מצרים שהיו להם בנים בבאי הארץ, לזה אחד ולזה שלושה, האחד נטל חלק והשלושה נטלו שלושה, שנאמר: **'לאלה** תחלק הארץ' [לדור באי הארץ ולא לדור יוצאי מצרים].
בבא בתרא קיח, ב: בשלמא למאן דאמר ליוצאי מצרים היינו דקא צווחן בנות צלפחד, אבל למ"ד **לבאי הארץ אמאי צווחן? הרי אינו כאן ליטול חלקו?**

במדבר כז: אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח כי בחטאו מת – **רש"י:** לומר לא בחטא מתלוננים [אחרי המרגלים שנאמר 'וילונו כל עדת בני ישראל ממחרת על משה ועל אהרן לאמר ... לו מתנו בארץ מצרים'] ולא בעדת קרח שהצו על הקב"ה, אלא בחטאו לבדו מת ... רבי עקיבא אומר: מקושש עצים היה, ורבי שמעון אומר: מן המעפילים היה.

3. **ליקוטי שיחות יג/97:** אצל בנות צלפחד אומר רש"י 'ויקרב את משפטן לפני ה' – נתעלמה ממנו הלכה' [שידע ההלכה ונשכחה ממנו], וכן בפרשת זמרי כתב שנתעלמה ההלכה ממשה [אף שכבר לימדה בעצמו לישראל]. ויש לבאר: משה היה נוגע בדבר בשתי ההלכות: במעשה זמרי אמרו לו 'בת יתרו מי התיר לך?'. וכן בטענת בנות צלפחד אמרו: 'והוא לא היה בעדת קורח' שחלק על **משה**. ויש לומר שבשתי ההלכות הללו אין שומעים לו, ולכן נתעלמה ממנו ההלכה.

4. **ליקוטי שיחות ח/171 והערה 33:** טענת בנות צלפחד הייתה שאין היגיון בכך שצלפחד יפסיד את ההבטחה האלוקית שניתנה ליוצאי מצרים "ונתתי אותה לכם מורשה". שכן הוא **לא חטא בחטא שקשור בארץ ישראל**, ולכן הדגישו שהוא לא היה בחטא מתלוננים, שהם התלוננו על הארץ אחרי המרגלים שאמרו 'וילונו על משה ועל אהרן ... לו מתנו בארץ מצרים', וכן לא היה בעדת קורח שאמרו 'אף לא ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו'. וכיון שלא יתכן ש'השופט כל הארץ לא יעשה משפט?!', זה גופא מוכיח שכשאינו לו בנים, הבנות של יוצאי מצרים יורשות את הזכות של אביהן בארץ ישראל.

תורת מנחם תשכה ג/300: כל זמן שליהודי לא הפריעה העובדה שאינו יכול להקריב קרבן פסח, לא הייתה אפשרות עבורו לעשות זאת. דווקא כשהתעורר ה'יהודי' שבו והוא רץ למשה בזעקה 'למה נגרע' זה עצמו פעל מענה חדש ופתח עבורו אפשרות חדשה למלא רצון ה' ... ודוגמת סיפור זה אירע אצל בנות צלפחד: כל זמן שלא דרשו לא נתן הקב"ה דין כזה אודות ירושת הבנות. אולם כאשר באו נשות ישראל והביעו את דרישתן ותביעתן מהקב"ה לקבל חלק במילוי רצון ה' ... כתב עבורן הקב"ה פרשה מיוחדת בתורה אודות דיני ירושה לנשים.